

Professor Michel Librowicz

Doktorzy honoris causa
Szkoły Głównej Handlowej
w Warszawie

Warszawa, 23 czerwca 2022

Professor
Michel Librowicz

RECENZJA

prof. dr hab. Marian Gorynia

Uniwersytet Ekonomiczny
w Poznaniu

Prof. dr hab. Marian Gorynia
Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu
Instytut Gospodarki Międzynarodowej
Katedra Konkurencyjności Międzynarodowej

W dotychczasowej historii Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie (SGH; wcześniej Szkoły Głównej Planowania i Statystyki) tytuł doktora *honoris causa* nadano 30 osobistościom. Szkoła Główna Handlowa w Warszawie konsekwentnie wyróżnia tą najwyższą godnością akademicką ekonomistów, polityków, prawników, wybitnych praktyków gospodarczych – ludzi o nieprzeciętnych osiągnięciach, którzy wnieśli wielki wkład do szeroko rozumianej nauki, polityki i praktyki życia gospodarczego. W przeszłości to wyróżnienie przyznawano osobistościom pochodzącym zarówno z zagranicy, jak i z Polski. Wśród doktorów *honoris causa* SGH znajdują się osoby, które obok innych zasług wykazały się także dużym wkładem w rozwój Uczelni i umacnianie jej wiodącej pozycji na rynku naukowym i edukacyjnym. Do tej kategorii niewątpliwie zalicza się Profesor Mieczysław Librowicz.

Wydanie opinii na temat propozycji nadania Profesorowi Librowiczowi tytułu doktora *honoris causa* SGH powinno jednak zostać poprzedzone krótką refleksją na temat zmian w sferze regulacji gospodarki polskiej, a także w rozwoju nauk ekonomicznych w okresie transformacji, zapoczątkowanym na przełomie lat 1989/1990.

Trzydziesta rocznica rozpoczęcia transformacji w Polsce i innych krajach postsocjalistycznych skłania do refleksji nad tym, które zmiany należy uznać za najważniejsze. Po pierwsze, należy wskazać na znaczące różnice międzysystemowe pomiędzy gospodarką rynkową rozwijaną w większości krajów rozwiniętych a gospodarką socjalistyczną panującą w zdecydowanej mniejszości państw świata przed rokiem 1990. Różnice te dotyczyły zarówno rozwiązań regulacyjnych, jak i osiągniętych wyników gospodarczych, które sprowadzały się do poziomu

dobrobytu społecznego. Po drugie, trzeba zauważyć, że w punkcie wyjścia można było zasadnie mówić o istnieniu swego rodzaju „żelaznej kurtyny” oddzielającej ekonomię socjalistyczną od *mainstream economics* czy też szerzej – od ekonomii wolnego świata. Do końca lat 80. XX w. niewielu było ekonomistów, którzy podjęli trud analizy działania gospodarki socjalistycznej z perspektywy ekonomii głównego nurtu. Trzeba jednak dostrzec istnienie dość nielicznej grupy ekonomistów, którzy próbowali stosować warsztat badawczy nowoczesnej ekonomii do analizy i wyjaśnienia procesów zachodzących w gospodarkach socjalistycznych. Po trzecie wreszcie, ważne jest to, że rozpoczęcie procesu przechodzenia od gospodarki centralnie administrowanej do gospodarki rynkowej było wielkim wyzwaniem. Problemy dotyczyły trudności z wyborem docelowego modelu gospodarczego, zdefiniowania drogi dojścia, a także rozłożenia tych procesów w czasie. Brak było jakichkolwiek wzorców ścieżek przejścia do gospodarki kapitalistycznej. Zainaugurowanie transformacji stanowiło nie lada wyzwanie również dla nauk ekonomicznych i edukacji wyższej w sferze gospodarczej. Wynikało to między innymi z tego, że ekonomiści „zachodni”, zaangażowani w budowanie programów stabilizacyjnych, dysponowali zazwyczaj ograniczoną wiedzą na temat stanu wyjściowego gospodarek mających podlegać transformacji, a zastosowanie rozwiązań sprawdzonych w gospodarkach rynkowych do gospodarek postsocjalistycznych, w dodatku słabo rozpoznanych, było obciążone wysokim ryzykiem. Istotnym ograniczeniem był też brak kompetencji do działania w warunkach rynkowych wśród menedżerów wykształconych i praktykujących w gospodarce socjalistycznej. To wszystko stanowiło podłoże wielkiego wyzwania, jakim była edukacja menedżerska przygotowująca wysokiej jakości kadry zarządzające organizacjami w warunkach budowanej gospodarki rynkowej.

Przedstawione tło historyczne prowadzi do stwierdzenia, że osiągnięcie tak potrzebnego szybkiego postępu w tej dziedzinie nie byłoby możliwe, gdyby nie uruchomienie rozmaitych programów pomocowych zorientowanych na wsparcie programów edukacji menedżerskiej w krajach postsocjalistycznych. Uczyniły to między innymi takie państwa jak Stany Zjednoczone, Wielka Brytania czy Kanada.

Zarysowany kontekst dobrze pokazuje genezę związków pomiędzy SGH a kandydaturą Profesora Librowicza do otrzymania tytułu doktora *honoris causa* tej Uczelni. Na tej podstawie można wykazać, jak ważną rolę odegrał Profesor Librowicz. Konieczne jest zwrócenie uwagi, że rola ta realizowała się w co najmniej dwóch płaszczyznach. Z jednej strony na uwagę zasługują Jego wybitne osiągnięcia w wielu sferach i znakomita pozycja uzyskana w międzynarodowym środowisku ekonomistów, a z drugiej Jego wieloletnie, bardzo aktywne, trudne do przecenienia zaangażowanie we współpracę z SGH.

Zwyczaj przy pisaniu opinii odnośnie do nadania tytułu doktora *honoris causa* nakazuje podanie najważniejszych faktów z życiorysu Kandydata. Mieczysław Librowicz urodził się w 1946 r. w Katowicach. Następnie mieszkał w Warszawie, skąd w trakcie uczęszczania do szkoły średniej wyjechał w 1961 r. do Paryża. W 1966 r. ukończył studia handlowe w Academie Internationale (HEC), a w 1969 r. – handel międzynarodowy w École des Cadres et des Affaires Économiques. Kolejnym etapem jego edukacji było uzyskanie tytułu *Master of Business Administration* (MBA) w Graduate School of Business Administration na Columbia University w Nowym Jorku. Wreszcie w 1978 r. otrzymał *Diplôme d'Études Supérieures Spécialisées* w specjalności handel międzynarodowy na Université de Paris 1 – Sorbonne. W 1981 r. uzyskał stopień doktora nauk ekonomicznych na Université de Paris 1 – Sorbonne. Od 1975 r. jest profesorem handlu międzynarodowego na Université du Québec à Montréal (UQAM). W całym okresie zatrudnienia na tej uczelni prowadził zajęcia z wielu przedmiotów oraz wypromował dziesiątki absolwentów. W latach 1978–1982 był dyrektorem Wydziału Zarządzania UQAM, a w 1985 r. utworzył Wydział Handlu Zagranicznego, którego był dyrektorem do 2007 r. W latach 1995–2011 kierował Katedrą Agro-Biznesu UQAM.

W ramach wieloletniej i bogatej kariery akademickiej Profesor Librowicz wykładał na wielu uniwersytetach poza granicami Kanady, w takich krajach jak Burundi, Chiny, Dominikana, Ekwador, Meksyk, Peru, Polska i Stany Zjednoczone. Lista tych uniwersytetów jest zaiste imponująca.

Jeśli chodzi o dorobek publikacyjny Profesora Librowicza, to należy przede wszystkim zauważyć, że jest to dorobek niezwykle

wszechstronny. Znajdują się w nim zarówno książki, rozdziały w książkach, jak i liczne publikacje artykułowe. Podstawową oś problemową stanowią w tym dorobku zagadnienia związane z szeroko rozumianym handlem międzynarodowym, a w szczególności z eksportem. Profesor publikował w języku francuskim i angielskim. Należy podkreślić, że jest autorem zarówno publikacji o charakterze teoretycznym, jak i prac z dużym udziałem aspektów praktycznych. Jako przykład publikacji książkowej, będącej zresztą owocem współpracy z SGH, można podać podręcznik *Managing Course-Based Export/Import Projects: A Handbook for Teachers of International Business* (Eds.M. Jarosiński, N. Robinson, Warsaw School of Economics Press, April 2012, European Edition).

Oprócz wątku związanego z handlem międzynarodowym w twórczości Profesora Librowicza uwagę zwraca nurt związany z małymi i średnimi przedsiębiorstwami w kontekście biznesu międzynarodowego i globalizacji, a także publikacje dotyczące branży określanej jako agrobiznes. Jako przykład w pierwszym wątku można podać tekst *La PME a l'Ère de la Mondialisation* ("Quebec Entreprise, Montreal" 1996, decembre/janvier). Drugi nurt można zilustrować publikacją *L'Industrie Agroalimentaire Mondiale a la Croisee des Chemins* ("Le Monde Alimentaire. Le Magazine de l'Industrie Alimentaire" 1998, vol. 2, no. 4).

Na osobną uwagę zasługuje artykuł opublikowany wspólnie z profesorem Stanleyem Paliwodą *Positioning a MBA Program Against the Effects of Ideology, Culture and Economic Growth* ("Journal of Teaching in International Business, International Business Press" 2007, vol. 19, no. 1). Artykuł ten może jednocześnie stanowić przykład kolejnego nurtu w dorobku Profesora Librowicza, jakim jest zainteresowanie problemami nauczania przedmiotów związanych z biznesem. Należy jeszcze dodać, że w publikacjach autorstwa Kandydata do tytułu doktora *honoris causa* nierzadko poruszane są wątki polskie. Jako przykład można podać współautorstwo z Ianem Lee opracowania na temat internacjonalizacji KGHM. Wydaje się jednak, że to publikacje o charakterze dydaktycznym są najbardziej rozbudowanym elementem twórczości Profesora. Podręczniki Jego autorstwa doczekały się wielu wydań:

- B. Landry, M. Librowicz, G. Le Pan de Ligny, *Gestion Internationale et Marketing International*, Codex, 1986, 1987, 1988, 1989, 1990, 1991.

- M. Librowicz, *Marketing International*, Codex, 1992, 1993, 1994, 1995, 1996, 1997, 1998.

Duże wrażenie robi również aktywność badawcza Profesora Librowicza. Uczestniczył bowiem jako kierownik i wykonawca w wielu międzynarodowych projektach badawczych finansowanych w trybie konkursowym. Warto podkreślić, że w realizacji tych projektów brało udział także grono profesorskie SGH, a w szczególności profesor Alicja Ryszkiewicz oraz profesor Marcin Nowakowski.

W kontekście osiągnięć badawczych i publikacyjnych Profesora Librowicza można jeszcze zaznaczyć, że zainteresowania naukowe potrafi umiejętnie łączyć z działalnością gospodarczą i ekspercką. Od 1978 r. nieustannie prowadzi firmę konsultingową PROMEXPORT CANADA w Montrealu. We wcześniejszych etapach swej kariery pracował także jako konsultant i doradca w innych firmach.

Na uwagę zasługuje wręcz niezwykła aktywność Profesora Librowicza w zakresie udziału w konferencjach, sympozjach, kolokwium i innych wydarzeniach naukowych. W tej sferze sprawował liczne funkcje: członek komitetów naukowych i organizacyjnych wielu konferencji, autor referatów, prowadzący sesje, zaproszony mówca itp. Odwiedził wiele uniwersytetów i innych instytucji, gdzie szeroko uczestniczył w dialogu naukowym oraz w popularyzacji nauki. Podobny charakter miała Jego działalność w sferze współpracy z mediami, którym udzielił wielu wywiadów. Z tej perspektywy aktywność Profesora można określić jako pełnienie funkcji ambasadora nauki w stosunku do otoczenia społecznego.

W całokształcie bogatej aktywności Profesora Librowicza warto odnotować Jego działalność w stowarzyszeniach branżowych, izbach przemysłowo-handlowych, komitetach doradczych itp. Najważniejsze przejawy tej działalności to:

- przewodniczący Canada-Poland Chamber of Commerce (od 2007 r.),
- współprzewodniczący Canada-Poland Chamber of Commerce (2005–2007),
- zastępca przewodniczącego Canada-Poland Chamber of Commerce (1998–2004),
- członek Harvard Business Review Advisory Council (od 2018 r.).

Przechodząc do sfery zasług Profesora Librowicza, w szerszym ujęciu – dla Polski, a w węższym – dla SGH, warto wskazać trzy jego istotne funkcje:

- główny koordynator *Canadian Management Training and Development Program for Poland* (1991–1995),
- współdyrektor programu *Canadian Executive MBA* w SGH (1995–2001),
- dyrektor programu *Canadian Executive MBA* w SGH (2001 i dalej).

Program *Canadian Executive MBA* ukończyły setki absolwentów, którzy obecnie sprawują ważne funkcje w biznesie i administracji. Świadczy to o wielkim społecznym wpływie zarówno tego programu, jak i SGH. Program zwyciężał wielokrotnie w rankingach krajowych i międzynarodowych.

W całokształcie niezwykle bogatej aktywności Profesora Librowicza podkreślenia wymaga Jego działalność w towarzystwach naukowych. Jest aktywnym członkiem następujących organizacji zawodowych:

- Academy of International Business,
- Academy of Management,
- European Foundation for Management Development,
- Association to Advance Collegiate Schools of Business.

Przedstawione przejawy i osiągnięcia w rozległej i bogatej działalności Profesora Librowicza jako naukowca, nauczyciela akademickiego, eksperta, społecznika oraz menedżera szkolnictwa wyższego zostały zauważone i docenione przez otoczenie. Niżej wymieniono najważniejsze nagrody i wyróżnienia, którymi został uhonorowany:

- nagroda specjalna przyznana przez Ministra Sprawiedliwości i Prokuratora Generalnego Kanady za wyjątkowy wkład w nauczanie biznesu międzynarodowego w Quebecu, Kanadzie i za granicą,
- Krzyż Oficerski Orderu Zasługi Rzeczypospolitej Polskiej przyznany przez Prezydenta RP Bronisława Komorowskiego za wkład w rozwój i promocję międzynarodowej współpracy akademickiej pomiędzy Kanadą i Polską,
- *Outstanding Faculty Award* przyznana przez École des Sciences de la Gestion (ESG-UQAM) za wysoką jakość nauczania oraz wkład we współpracę międzynarodową z innymi zagranicznymi szkołami biznesu.

Podsumowując, należy podkreślić, że Profesor Librowicz należy do grona wybitnych współczesnych ekonomistów. Za takim stwierdzeniem przemawia nie tylko Jego bogaty dorobek publikacyjny, lecz także różnorodna, wielopłaszczyznowa i rozbudowana działalność dydaktyczna, organizacyjna, ekspercka, doradcza i popularyzatorska. Dla rozpatrzenia kandydatury Profesora Librowicza do tytułu doktora *honoris causa* SGH istotne znaczenie mają również szerokie więzi Kandydata z Polską. Jak już wskazano, związki z naszym krajem w wypadku Profesora Librowicza dotyczą nie tylko projektów badawczych z udziałem polskich profesorów, nie tylko przygotowywania z nimi publikacji czy poruszania w publikacjach autorstwa Kandydata wątków i przykładów polskich, ale nade wszystko wiążą się z przedstawioną rolą Profesora w rozwijaniu dydaktyki na poziomie MBA.

Wszystkie rozpatrzone wyżej okoliczności przemawiają jednoznacznie za poparciem wniosku o nadanie Profesorowi Mieczysławowi Librowiczowi tytułu doktora *honoris causa*. Przyznanie tej zaszczytnej godności tak wybitnemu i sławnemu ekonomście będzie ważnym akcentem budowy międzynarodowej pozycji i wizerunku SGH.